

Fundacja
Aleksandra Kwaśniewskiego
AMICUS EUROPÆ

Biuletyn OPINIE FAE
nr 21/2013

Piotr KUSPYS

Ukraina bez umowy stowarzyszeniowej z UE

„Nieprzemyślana polityka Rosji wpycha Ukrainę w ramiona UE”, uważa wielu polityków i komentatorów. Zapominają jednak przy tym, że rosyjska dyplomacja, jako jedna z najlepszych na świecie, nie działa pochopnie, i nie ma w niej miejsca na przypadkowe i nieprzemyślane kroki. Wojny handlowe i polityczne naciski ze strony Kremla stanowią element szerszej gry międzynarodowej, skierowanej nie tyle przeciwko samej Ukrainie, ile całej UE. Dlatego też wywołały burzę medialną w wielu stolicach europejskich, nad Dnieprem zaś ożywiły dyskusje na temat słuszności wybranego przez rząd kierunku integracji. Czy w obliczu toczącej się gry z udziałem Rosji i Brukseli Kijów podpisze w tym roku umowę o stowarzyszeniu z UE, czy jednak postawi na integrację z Rosją?

Integracja bez Tymoszenko ?

21 października br. Rada UE podejmie decyzję w sprawie umowy stowarzyszeniowej z Ukrainą – zapowiedział unijny komisarz ds. rozszerzenia Štefan Fuele¹. Z kolei, według informacji europosła Pawła Zalewskiego, która pojawiła się tylko w języku ukraińskim, Parlament Europejski dał Ukrainie więcej czasu. Aleksander Kwaśniewski i Pat Cox mieliby złożyć sprawozdanie 15 listopada, a 18 listopada eurodeputowani zdecydują o losach umowy o stowarzyszeniu. Kolejność nie do końca logiczna i zrozumiała. Pat Cox z kolei potwierdził ukraińskim mediom, że wystąpią w Parlamencie Europejskim w połowie października przed spotkaniem ministrów spraw zagranicznych².

W każdym bądź razie, zanim to nastąpi, Ukraina powinna rozwiązać sprawę Julii Tymoszenko. Gdyby została uwolniona w ciągu najbliższych dni, co jednak nie nastąpi, mielibyśmy jasną sytuacją. Obecnie zaś pozostaje wiele niewiadomych. Nie wiemy, czy ukraiński prezydent i parlament w ogóle zgodzą się na wyjazd Tymoszenko do Niemiec. Nie wiemy, czy sama Tymoszenko zechce opuścić kraj. Z ostatniej wypowiedzi szefa polskiej dyplomacji wynika, że nie jest to tak oczywiste, jakby się mogło wydawać. Radosław Sikorski na spotkaniu w Jałcie zaapelował do byłej premier, aby zachowała się, jak należy³. Nawiązał w ten

¹ Por. *Decyzja ws. unijnej umowy z Ukrainą w październiku. Kluczowa sprawa Tymoszenko*, TVN24, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/decyzja-ws-unijnej-umowy-z-ukraina-w-pazdzierniku-kluczowa-sprawa-tymoszenko,355860.html>

² Por. *Евросоюз ждет решения Януковича по Тимошенко*, - Кокс, Информационное агентство ЛІГАБізнесІнформ, http://news.liga.net/news/politics/902834-evrosoyuz_zhdet_resheniya_yanukovicha_po_timoshenko_koks.htm

³ Por. *Сікорський: ми очікуємо, що Янукович і Тимошенко все зроблять правильно*, BBC Ukraina, http://www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2013/09/130920_sikorski_brock_or.shtml

sposób do wypowiedzi szefa ukraińskiej dyplomacji, który stwierdził, że Kijów jest gotowy uregulować sprawę byłej premier, jednak niewiele może zdziałać, skoro sama Tymoszenko nie chce współpracować w tym zakresie z władzami⁴.

Osobista niechęć i wzajemna nienawiść, którą w równym stopniu dzielają Wiktor Janukowycz i Julia Tymoszenko, nie pozwala na jakiegokolwiek ustępstwa po obu stronach. Tymoszenko nie chce poprosić o akt łaski, Janukowycz zaś nie chce i nie może go zastosować w obliczu toczących się dwóch postępowań sądowych przeciwko byłej premier. Ponadto Kijów koncentruje się nie tyle na uwolnieniu Tymoszenko, ile na przekonaniu Zachodu do tego, że znalazła się on za kratami nie bez powodu. Prezydent po raz kolejny na forum spotkania w Jałcie podkreślił, że Tymoszenko, podpisując dziesięcioletni kontrakt gazowy z Rosją, spowodowała ogromne straty dla budżetu państwa – 20 mld USD. Dlatego też, konstatawał prezydent, sprawa Tymoszenko będzie uregulowana wyłącznie w świetle obowiązującego prawa ukraińskiego⁵. Janukowycz wprost stwierdził, że decyzja w tym zakresie należy do sądu i samej Tymoszenko, a nie do prezydenta⁶.

Przyjmując kilka dni temu listy uwierzytelniające od europejskich ambasadorów, Wiktor Janukowycz wyraził przekonanie, że Ukraina już spełniła wszystkie warunki, niezbędne do podpisania umowy o stowarzyszeniu. Nie wspomniał przy tym ani słowem o sprawie Julii Tymoszenko⁷. Czy oznacza to, że są jakieś niejawnie porozumienia między Ukrainą i UE o tym, że umowa o stowarzyszeniu zostanie podpisana nawet, jeżeli była premier pozostanie za kratkami? Możemy interpretować zachowanie Wiktora Janukowycz dwojako. Z jednej strony może to oznaczać, że Kijów zgodzi się na wyjazd Tymoszenko do Niemiec. Członek misji Parlamentu Europejskiego Aleksander Kwaśniewski w wywiadzie dla BBC wyraził przekonanie, że Ukraina wywiąże się ze wszystkich przyjętych zobowiązań, w tym także dotyczących byłej premier⁸. Z drugiej strony pomijanie sprawy Tymoszenko może być celową taktyką Kijowa.

⁴ Por. *Ukraina gotowa rozwiązać sprawę Tymoszenko*, Interia, <http://fakty.interia.pl/swiat/news-ukraina-gotowa-rozwiazac-sprawę-tymoszenko.nId,1030317>

⁵ Por. *Янукович чекає на добровільне рішення Тимошенко*, BBC Ukraina, http://www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2013/09/130920_yanukovich_tymoshenko_vc.shtml

⁶ Por. *Тільки суд і Тимошенко можуть відповісти на запитання про її звільнення – Янукович*, Укрінформ, http://www.ukrinform.ua/ukr/news/tilki_sud_i_tymoshenko_mogut_vidpovisti_na_zapitannya_pro_iii_zvillennya_yanukovich_1865308

⁷ Por. *Янукович: Україна досягла критеріїв для підписання угоди з ЄС*, BBC Ukraina, http://www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2013/09/130913_yanukovich_eu_assosiation_az.shtml

⁸ Por. *Кваśнєвський: асоціація Кієва з ЄС залежить від Тимошенко*, BBC Ukraina, http://www.bbc.co.uk/ukrainian/multimedia/2013/09/130918_kwasniewski_interview_ag.shtml

Janukowycz bowiem zdaje się na bieg wydarzeń, licząc, że UE ugnie się i zgodzi się podpisać umowę o stowarzyszeniu, nawet z byłą premier za kratkami. A jeżeli nie zgodzi się, nic wielkiego się nie stanie. Podczas dorocznego spotkania w Jałcie, które odbyło się 20 września br., Wiktor Janukowycz lakonicznie stwierdził, że jeżeli nie dojdzie do podpisania umowy o stowarzyszeniu w tym roku, życie będzie toczyć się dalej. Jednocześnie podkreślił, że Kijów wciąż szuka modelu na zacieśnienie współpracy z Unią Celną Rosji, Białorusi i Kazachstanu⁹.

Dezinformacja medialna

Wraz z pojawieniem się szans na podpisanie umowy o stowarzyszeniu, na Ukrainie rozpoczęły się dwie kampanie informacyjne – proeuropejska i prorosyjska. Kijów stał się terenem bezpośrednich rozgrywek między tymi dwoma geopolitycznymi biegunami. Zarówno Bruksela, jak i Moskwa nie szczędzą sił na udowodnienie wyższości zachodniego lub wschodniego kierunku. Codziennie na łamach ukraińskich gazet ukazują się artykuły o korzyściach, jakie będzie czerpała Ukraina, jeżeli pójdzie w jedną lub drugą stronę. Nie jest to rzetelna debata publiczna, a większość artykułów ma charakter reklamy politycznej. Na Ukrainie w slangu dziennikarskim funkcjonuje specjalny termin na określenie tego typu publikacji – *dżynsa* (джинса). W ten sposób każdy zainteresowany polityk, resort czy nawet biznesmen może kupić sobie pochlebny artykuł prasowy lub materiał informacyjny, w tym także w telewizyjnych programach informacyjnych.

O ile nierzetelność dziennikarska i wspomniana *dżynsa* jest standardem dla Ukrainy, który ukształtował się po „pomarańczowej rewolucji”, nierzetelność lub celowa manipulacja opinią publiczną zachodnich i polskich mediów w sprawach Ukrainy nie powinna mieć miejsca. Wystarczy sięgnąć do ostatnich komentarzy i publikacji, które ukazały się na stronach internetowych i na łamach poważnych dzienników. Niemiecka rozgłośnia Deutsche Welle, uzasadniając, dlaczego należałoby uwolnić Julię Tymoszenko, stwierdza, że: „Jej uwolnienie i umożliwienie ciężko chorej polityk wyjazdu za granicę na leczenie w dowolnie wybranej klinice, byłoby aktem humanitarnym. Specjaliści z berlińskiej kliniki Charite leczą ją w więzieniu w warunkach uwłaczających godności człowieka”¹⁰. Z tych informacji tylko jedna jest zgodna ze

⁹ Рос. Янукович: если Украина не подпишет соглашение об ассоциации с ЕС, жизнь будет продолжаться, ИТАР-ТАСС, <http://www.itar-tass.com/c13/883798.html>

¹⁰ UE jest ważniejszą dla Ukrainy niż sprawa Tymoszenko, Deutsche Welle, <http://www.dw.de/ue-jest-wazniejsza-dla-ukrainy-niz-sprawa-tymoszenko-komentarz/a-17098624>

stanem faktycznym – Tymoszenko leczą specjaliści z kliniki Charite. Jeśli chodzi o jej stan zdrowia, nie ma powodów medycznych, które przemawiałyby za koniecznością wyjazdu na leczenie poza granice kraju. Potwierdzają to ukraińscy lekarze, których pracę niemieccy specjaliści ocenili bardzo wysoko, jak również rzecznik praw obywatelskich Ukrainy¹¹. Tymoszenko przez cały okres leczenia przebywa nie w więzieniu, lecz w specjalistycznym cywilnym szpitalu kolei ukraińskich w Charkowie. Natomiast nawiązując do warunków więziennych, cela byłej premier, w której początkowo przebywała, daleka jest od standardowej celi tradycyjnej, i bardziej przypomina kilkugwiazdkowy apartament, co również należy podkreślić, aby uciąć wszelkie manipulacje służące budowaniu fałszywej argumentacji.

O perspektywach i skutkach podpisania przez Ukrainę umowy o stowarzyszeniu pisze polski dziennik „Rzeczpospolita”. Gazeta podaje, że: „zdaniem ekspertów Ukraina może stracić 2 – 3 mld euro z wartego 22 mld euro rocznie eksportu do Rosji. Jednak były szef Komisji Europejskiej Romano Prodi uważa, że dzięki układowi stowarzyszeniowemu ukraińska sprzedaż do Unii stopniowo podwoi się z 40 do 80 mld euro”¹². Tymczasem, jeżeli sięgniemy do danych ukraińskiego urzędu statystycznego Ukrstat, wartość ukraińskiego eksportu w 2012 roku do Rosji wyniosła 17,6 mld USD, zaś do wszystkich państw europejskich, również tych, które nie są członkami UE – 17,4 mld USD¹³. W roku 2011 eksport do Rosji wyniósł 19,8 mld USD, zaś do Europy – 18,4 mld USD¹⁴. Otóż, przy uwzględnieniu nawet największego wskaźnika w przeliczeniu na euro, otrzymamy nie więcej niż 15 mld euro, a nie 40 mld euro, czy tym bardziej 80 mld euro, o których bezkrytycznie pisze dziennik.

Ponadto, mocno niedoszacowane są straty Ukrainy w przypadku zamknięcia dostępu do rosyjskiego rynku. Udział samej Rosji w ukraińskim eksporcie w 2012 roku stanowił 25,6 proc., zaś wszystkich państw Unii Europejskiej – 24,8 proc¹⁵. Podpisanie umowy o stowarzyszeniu z UE otworzy przede wszystkim ukraiński rynek na unijne towary. Nie zostaną natomiast zniesione kwoty, ograniczenia i okresy przejściowe ustanowione w odniesieniu do ukraińskich towarów. Takie są twarde zasady zapisane w umowie o stowarzyszeniu, i nie zmieni tego obietnica ze

¹¹ Por. *Правового шляху для лікування Тимошенко за кордоном немає – омбудсмен*, Інтерфакс-Україна, <http://ua.interfax.com.ua/news/general/162958.html>

¹² *Ukraina wybrała Europe*, *Rzeczpospolita*, 19.09.2013, <http://www.rp.pl/artykul/11,1049832-Ukraina-wybrała-Europe.html>

¹³ Por. *Ukraine'S Foreign Trade, STATISTICAL YEARBOOK 2012*, <http://www.ukrstat.gov.ua/>

¹⁴ Por. *Ukraine'S Foreign Trade, STATISTICAL YEARBOOK 2011*, <http://www.ukrstat.gov.ua/>

¹⁵ Por. *2012 – 12 міс. Товарна структура зовнішньої торгівлі України*, УКРЕКСПОРТ, http://ukrexport.gov.ua/ukr/vnishno_t_balans//7034.html

strony Brukseli, że część zapisów umowy wejdzie w życie natychmiast po jej podpisaniu i ratyfikowaniu przez Ukrainę, bez czekania na ratyfikację dokumentu przez wszystkie państwa członkowskie UE¹⁶. Nie mają zatem podstaw prognozy o spektakularnym wzroście eksportu ukraińskich towarów do UE, który zrównoważyłby straty poniesione na Wschodzie.

Wracając do wspomnianego artykułu w „Rzeczpospolitej”, należy zwrócić uwagę na nierzetelną informację na temat poparcia Ukraińców dla integracji europejskiej – aż 80 proc. Tymczasem, w ciągu ostatnich kilku lat wskaźnik poparcia dla idei zbliżenia się z UE nigdy nie przekroczył 50 proc¹⁷. Najnowsze badania socjologiczne, przeprowadzone w sierpniu tego roku, pokazują, że integrację z UE popiera 45 proc. respondentów, zaś 36 proc. opowiada się za przystąpieniem Ukrainy do Unii Celnej Rosji, Białorusi i Kazachstanu¹⁸.

Tymoszenko pozostanie w więzieniu

Mimo podkreślania ważności sprawy Tymoszenko dla podpisania umowy, nie jest pewne, czy Kijów ma zamiar ją uwolnić. Nie wiadomo też, czy UE aby na pewno nie zgodzi się na podpisanie umowy w kontekście uwięzionej byłej premier. W obliczu nacisków gospodarczych ze strony Rosji, która uświadomiła sobie całą powagę sytuacji, Bruksela jest gotowa zamieść pod dywan sprawę Tymoszenko, byleby nie stracić Ukrainy – taki jest przekaz medialny na Ukrainie i przekonanie ukraińskich polityków. Inaczej postrzegają tę kwestię na Zachodzie. Ukraina nie ma co liczyć na taryfę ulgową tylko dlatego, że grożą jej poważne gospodarcze i polityczne konsekwencje europejskiego wyboru ze strony Rosji, uważa Anders Aslund z Instytutu Petersona w Waszyngtonie. Były doradca rządów ukraińskiego i rosyjskiego uważa, że Bruksela nie powinna podpisywać umowy o stowarzyszeniu, jeżeli Tymoszenko nie zostanie uwolniona¹⁹.

¹⁶ Parlament Europejski i Komitet Stałych Przedstawicieli (COREPER) w odpowiedzi na naciski gospodarcze ze strony Rosji postanowiły, że po podpisaniu umowy stowarzyszeniowej między Ukrainą a UE podczas tegorocznego Szczytu Partnerstwa Wschodniego część jej zapisów wejdzie w życie od razu.

¹⁷ Por. *Опитування: українці прагнуть європейської інтеграції*, Polskie Radio dla Zagranicy,

<http://www.polaradio.pl/5/38/Artykul/136268,Opituвання-українці-прагнуть-європейської-інтеграції> . Także.

Більшість українців підтримує асоціацію з Євросоюзом, – опитування, <http://zik.ua/ua/news/2013/09/04/427665> . Także: *В Україні більше прихильників своєї інтеграції, ніж союзу з Москвою, – опитування*,

http://ipress.ua/news/v_ukraini_bilshe_pryhlynykiv_ievrointegratsii_nizh_soyuzu_z_moskvoyu_opytuvannya_26413.html . Także. *Українці не хочуть до союзу Путіна – опитування*, <http://fakty.ictv.ua/ua/index/read-news/id/1485014>

¹⁸ Por. *45% українців - за інтеграцію в ЄС, 36% - до Митного союзу*, Українська правда,

<http://www.pravda.com.ua/news/2013/09/4/6997268/>

¹⁹ Por. *Ukraine's Choice: European Association Agreement or Eurasian Union?*, The Peterson Institute for International Economics, <http://www.piie.com/publications/interstitial.cfm?ResearchID=2478>

Bez uwolnienia Tymoszenko nie dojdzie więc najpewniej do podpisania umowy o stowarzyszeniu. Oficjalny Kijów jest teoretycznie skłonny darować wolność byłej premier pod warunkiem, że wyjedzie np. do Niemiec i w ten sposób zniknie z życia politycznego w przededniu wyborów prezydenckich na Ukrainie. Jest to jednak sytuacja teoretyczna z kilku powodów. Po pierwsze, na to nie godzi się sama Tymoszenko, która ma zamiar wrócić na scenę polityczną. Była premier uważa się za czynnego polityka, i żąda politycznej i prawnej rehabilitacji²⁰. Po drugie – unijny komisarz ds. rozszerzenia Štefan Fuele potwierdził, że Unia Europejska nie poprze ustaleń, które przewidują wyjazd Julii Tymoszenko na leczenie za granicę bez możliwości jej powrotu do ojczyzny po zakończeniu leczenia²¹. Po trzecie – przeciwko byłej premier wciąż toczą się dwa postępowania prokuratorskie: pierwsze dotyczy nadużyć finansowych firmy rodzinnej Tymoszenko „Jednolite Systemy Energetyczne Ukrainy”, handlującej rosyjskim gazem, drugie – organizacji w 1996 roku morderstwa parlamentarzysty i biznesmena Jewhena Szczerbania, który prowadził konkurencyjną do firmy Tymoszenko i ówczesnego szefa rządu Pawła Łazarenki działalność²². Z powodu niestawiania się byłej premier na kolejne rozprawy, sąd wyznaczył nowy termin rozprawy na dzień 25 października²³.

Przypomnijmy, że Rada Unii Europejskiej podejmie decyzje w sprawie umowy o stowarzyszeniu z Ukrainą w dniu 21 października. Oznacza to, że w kontekście toczących się postępowań niemożliwe jest zastosowanie prawa łaski przed ich zakończeniem. Po spotkaniu z przedstawicielami UE oraz prezydentami niektórych państw europejskich w Nowym Yorku, prezydent Ukrainy po raz kolejny potwierdził, że ukraińskie przepisy nie przewidują możliwości uwolnienia Tymoszenko, oczekującej na decyzję sądu w dwóch innych sprawach. Nie jest także możliwy jej wyjazd poza granice kraju²⁴. A zatem, w obecnym stanie prawnym i faktycznym, Julia Tymoszenko nie będzie mogła opuścić terytorium Ukrainy przed Szczytem Partnerstwa Wschodniego w Wilnie. Ponieważ stan ten nie ulegnie zmianie, a sprawa Tymoszenko będzie

²⁰ Por. *Тимошенко будет обсуждать предложенные варианты своего освобождения, но их пока нет* – Власенко, Interfax Ukraina, <http://interfax.com.ua/news/political/168321.html>

²¹ Por. *Decyzja ws. unijnej umowy z Ukrainą w październiku. Kluczowa sprawa Tymoszenko*, TVN24, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/decyzja-ws-unijnej-umowy-z-ukraina-w-pazdzierniku-kluczowa-sprawa-tymoszenko,355860.html>

²² Przypomnijmy, że o powiązaniach Tymoszenko z zabójstwem Szczerbania ukraińska prokuratura dowiedziała się przypadkowo od amerykańskiego wymiaru sprawiedliwości, prowadzącego śledztwo w sprawie Pawła Łazarenki, który teraz znajduje się w USA.

²³ Por. *Суд над Тимошенко в справі ЄЕСУ перенесли – її судитимуть 25 жовтня*, ТСН, <http://tsn.ua/politika/sud-nad-timoshenko-v-spravi-yeesu-perenesli-yiyi-suditimut-25-zhovtnya-312458.html>

²⁴ Por. *Янукович: законодавство не дозволяє звільнити Тимошенко*, BBC Ukraina, http://www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2013/09/130925_yanukovych_un_sx.shtml

uregulowana wyłącznie w świetle obowiązującego prawa ukraińskiego²⁵, już teraz można prognozować, że umowa o stowarzyszeniu Ukrainy z UE w tym roku nie zostanie podpisana. Jest to zbyt krótki termin na zakończenie dwóch toczących się postępowań karnych przeciwko byłej pani premier.

Ukraina wciąż nie określiła się z wyborem kierunku integracji. Podczas tegorocznego spotkania w Jalcie, poświęconego ukraińskiej polityce zagranicznej, Wiktora Janukowycz po raz kolejny potwierdził, że Ukraina nie chciała, nie chce i nigdy nie będzie przeciwstawiać integracji z UE integracji z Rosją²⁶. To samo powtórzył szef ukraińskiego rządu Mykoła Azarow. W wywiadzie dla rosyjskiej telewizji, którego udzielił on po zatwierdzeniu przez ukraiński rząd projektu umowy o stowarzyszeniu z UE, potwierdził, że Ukraina nie zamierza ograniczać się tylko do integracji europejskiej, ale chce również ściśle współpracować z Unią Celną²⁷. Wcześniej natomiast premier stwierdził, że umowa jest dokumentem, jak każdy inny, który w dowolnej chwili będzie można zmienić²⁸. Oznacza to, że Ukraina nie do końca zgadza się z regułami gry narzucanymi przez Brukselę, i umowę o stowarzyszeniu traktuje jako zło konieczne w kontekście nienajlepszych stosunków z Rosją. Przy zmianie nastrojów politycznych i polepszeniu się klimatu między Kijowem i Moskwą, Ukraina chętnie zwróci się w stronę Rosji, zwłaszcza, jeżeli potwierdzi się czarny scenariusz dotyczący strat gospodarczych, jakie poniesie ukraińska gospodarka po ograniczeniach wprowadzonych przez państwa Unii Celnej.

---

*Tezy przedstawiane w serii „Biuletyn OPINIE” Fundacji Amicus Europae
nie zawsze odzwierciedlają jej oficjalne stanowisko !*

---

²⁵ Por. Янукович чекає на добровільне рішення Тимошенко, BBC Ukraina, http://www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2013/09/130920_yanukovych_tymoshenko_vc.shtml

²⁶ Por. Глава держави: Україна робитиме свій внесок у розбудову великої Європи, Prezydent Ukrainy, <http://www.president.gov.ua/news/28821.html>

²⁷ Por. Николай Азаров: мы хотим быть и с Таможенным союзом, и с ЕС, Вести, <http://www.vesti.ru/doc.html?id=1133297>

²⁸ Por. Довгі проводи: чи Росія відпустить Україну до ЄС?, Polskie Radio dla Zagranicy, <http://www.polradio.pl/5/39/Artykul/147678>

Ukraina bez umowy stowarzyszeniowej z UE
Biuletyn OPINIE FAE nr 21/2013
Piotr Kuspys

Kontakt

Fundacja Aleksandra Kwaśniewskiego
„Amicus Europae”

Aleja Przyjaciół 8/5
00-565 Warszawa

Tel. +48 22 622 66 33
Tel. +48 22 622 66 03
Fax: +48 22 629 48 16

email: fundacja@fae.pl, www.fae.pl

Biuletyn OPINIE FAE nr 21/2013

Ukraina bez umowy
stowarzyszeniowej z UE

Autor: Piotr Kuspys

Ekspert Fundacji *Amicus Europae* oraz Fundacji im. Kazimierza Pułaskiego.

Doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Komentator polityczny BBC, tłumacz. Wykładowca w Katedrze UNESCO do Badań nad Przekładem i Komunikacją Międzykulturową UJ. Autor poradnika "*Savoir-vivre: sztuka dyplomacji i dobrego tonu*".

Nadrzędną misją **Fundacji AMICUS EUROPAE** jest popieranie integracji europejskiej, a także wspieranie procesów dialogu i pojednania, mających na celu rozwiązanie politycznych i regionalnych konfliktów w Europie.

Do najważniejszych celów Fundacji należą:

- Wspieranie wysiłków na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego, państwa prawa i umocnienia wartości demokratycznych;
- Propagowanie dorobku politycznego i konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- Propagowanie idei wspólnej Europy i upowszechnianie wiedzy o Unii Europejskiej;
- Rozwój Nowej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Ukrainy i Białorusi;
- Wsparcie dla krajów aspirujących do członkostwa w organizacjach europejskich i euroatlantyckich;
- Promowanie współpracy ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, szczególnie w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego i rozwoju gospodarki światowej;
- Integracja mniejszości narodowych i religijnych w społeczności lokalne;
- Propagowanie wiedzy na temat wielonarodowej i kulturowej różnorodności oraz historii naszego kraju i regionu;
- Popularyzowanie idei olimpijskiej i sportu.